

การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

A STUDY OF THE ROLE OF ACADEMIC LEADERSHIP IN ADMINISTRATIONS
OF BASIC SCHOOLS IN RAYONG, CHANTHABURI AND TRAT PROVINCES

วิทยานิพนธ์

ของ

สุมนา ศรีกงพาน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กันยายน 2560

การศึกษบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

A STUDY OF THE ROLE OF ACADEMIC LEADERSHIP IN ADMINISTRATIONS
OF BASIC SCHOOLS IN RAYONG, CHANTHABURI AND TRAT PROVINCES

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กันยายน 2560

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

A Study the Role of Academic Leadership of Administrations of Basic Schools

in Rayong, Chanthaburi and Trat Provinces

สุนนา ศรีกงพาน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายตา ประเสริฐภักดิ์)

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริย์มาศ สุขกลี)

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ภูวดล บัวบางพลู)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

วันที่ 13 เดือน กันยายน พ.ศ. 2560

สุมนา ศรีกงพาน. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรีย์มาศ สุขกสิ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา)	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)	กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้บริหารเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาที่จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้
เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้นย่อมมาจากการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้การสอน แต่ผลจากการประเมินที่เป็นตัวชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนคือ การประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมิน ซึ่งมาจากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษา
และเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง
จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 357 คน กำหนดขนาด
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และการ
สุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 - 0.86 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97
ส่วนสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ
ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และตรวจสอบความ
แตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบบทบาท
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ
3) ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัด
ระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะเขตจังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่ใหญ่กว่าเขตจังหวัดจันทบุรีและตราด

มีจำนวนประชากรมากกว่า รวมไปถึงเป็นแหล่งอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก ส่งผลให้ประชากรให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่าเขตจังหวัดจันทบุรีและตราดที่เป็นสังคมเกษตรกรรม ทำให้ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นข้อมูลให้กระทรวงศึกษาธิการ ได้วิเคราะห์และนำข้อมูลไปพัฒนาจังหวัดที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ จะทำให้การศึกษาของประเทศมีการพัฒนาทัดเทียมกัน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Sumana Seekonpang. (2017). **A Study of the Role of Academic Leadership in Administrations of Basic Schools in Rayong, Chanthaburi and Trat Provinces.** Thesis M.Ed. (Educational Administration). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University.

Thesis Advisors

Assistant Professor Sureemas Sukkasi Ed.D. (Educational Administration)	Chairman
Associate Professor Ampawan Prasertphak M.A. (Educational Psychology and Guidance)	Member

Abstract

In the case of an institution being classified as non-assessed education, the leadership quality of a school administrator can be used as an indicator of the quality of the education the students will receive. The researcher studied and compared the role of academic leadership of administrations in basic schools in Rayong, Chanthaburi and Trat Provinces classified by experience of practitioners and by area. The sample used in this research included 357 teachers in schools under Rayong, Chanthaburi and Trat Primary Educational Service Area Offices and was selected by using Krejcie and Morgan's table and proportional stratified random sampling. The instrument for data collection was a five-rating scale questionnaire. The discrimination ranged from 0.22 to 0.86 and the reliability was at 0.97. The statistics used to analyze the data were: percentage, mean and standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (One - way ANOVA) and Scheffe's method.

The results showed that: 1) the role of academic leadership of administrators in basic schools in Rayong, Chanthaburi and Trat provinces were at the high level, 2) the role of academic leadership, when classified by experience of practitioners, showed that overall and in each aspect the differences were not statistically significant, 3) the comparison of the role of academic leadership, when classified by area, overall and in each aspect, was statistically significant at the .05 level because Rayong has a larger population, more industrial production and a higher per capita income than either Chanthaburi or Trat Provinces which have more agriculture-based economies. This has resulted in residents of Rayong having a greater focus on

Education and greater participation from both private and government sectors in education. The results of this research can be used by the Ministry of Education to allocate education budgets more equally to provinces with smaller populations.

Keywords: Academic Leadership, basic school administrators

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริย์มาศ สุขกสิ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณ ครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี รวมทั้งบุคคลอื่นๆ ที่ได้ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

สุนนา ศรีกงพาน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
	ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	7
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	8
	ความหมายของผู้นำ.....	8
	ความหมายของภาวะผู้นำ.....	9
	คุณลักษณะของภาวะผู้นำ.....	10
	ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	11
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	14
	ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	14
	ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	15
	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการ.....	16
	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของกรูก (Krug).....	18
	การกำหนดพันธกิจ.....	18
	การบริหารหลักสูตรและการสอน.....	19
	การนิเทศการสอน.....	21
	กำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน.....	24
	การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน.....	26
	การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	28
งานวิจัยต่างประเทศ.....	28
งานวิจัยในประเทศ.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	52
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	52
วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
สรุปผลการวิจัย.....	53
อภิปรายผล.....	54
ข้อเสนอแนะ.....	56
บรรณานุกรม.....	58
ภาคผนวก.....	63
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	64

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	66
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	74
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	82
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	88
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	91

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตจังหวัด.....	32
2 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตาม ประเภทและเขตจังหวัด.....	37
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่ และระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้าน.....	38
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการกำหนดพันธกิจ โดยรวมและรายข้อ.....	39
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการบริหารหลักสูตร และการสอน โดยรวมและรายข้อ.....	40
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการนิเทศการสอน โดยรวม และรายข้อ.....	41
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	43
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ.....	44
9 ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภท ในการปฏิบัติงาน	46
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด.....	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวม....	48
12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการกำหนดพันธกิจ.....	48
13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตาม เขตจังหวัด ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน.....	49
14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการนิเทศการสอน.....	50
15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน.....	50
16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน	51
17 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามบทบาทภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.....	83
18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.....	89

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 1) การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทุกประเทศใช้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศไทยก้าวหน้าอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและยกระดับการศึกษาในทุกช่วงวัย ให้ทุกส่วนบูรณาการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2558 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขฉบับเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าคนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ทั้งนี้ การศึกษาช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. 2553 : 3 - 4)

การศึกษาจะพัฒนาได้ต้องอาศัยผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และ
เป็น ผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษา
ให้ก้าวหน้าโดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้
ทางด้านวิชาการและผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา
ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
จะก่อให้เกิดภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อ
คุณภาพนักเรียนในที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. 2553 : 187) การบริหารงานวิชาการ
เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง
ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริม
สนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2554 : 148)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหาร
ต้องมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ โดยการจัดองค์กร โครงสร้างและ
การบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีความสามารถ
ในการบริหารงานวิชาการและผู้นำทางวิชาการ จัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้และส่งเสริมความสามัคคีและความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 35)

ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาและมี
คุณลักษณะที่สำคัญในด้านวิชาชีพและส่วนตัวเพื่อดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและ
จุดมุ่งหมายของการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยทั่วไป
คุณลักษณะของผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม
เข้าใจสังคมได้ดี มีความอดทนและรับผิดชอบสูง เป็นที่ยอมรับนับถือผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
ลักษณะดังกล่าวไม่ได้หาได้ง่าย ๆ ในสถานศึกษาที่หายากกว่านั้นคือ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ
(ชร สุนทรายุทธ. 2551 : 325) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารนั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์
เกี่ยวกับอนาคตและดำเนินการตามวิสัยทัศน์ได้มีการริเริ่มและฉลาดรอบรู้ในการดำเนินการ
ตามวิสัยทัศน์ มีกระบวนการคิดเกี่ยวกับวิธีการทำงานและลักษณะของงานในอนาคต สร้างแรงจูงใจ
ในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงานและสามารถเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษา ได้สามารถเข้าใจสถานการณ์
โดยรวมและมองแนวโน้มน่าต่าง ๆ (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 51) ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มี
ประสิทธิผล โดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ

ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยกรูก (Krug, 1992 : 430) ได้กล่าวถึงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารประกอบด้วย ด้านการกำหนดพันธกิจ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างความเข้าใจแก่คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนิเทศการสอน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนการนิเทศ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการตรวจสอบคุณภาพ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณสถานศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ยึดหลักการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 30) จากการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่จะต้องปรับปรุง โดยมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของบุคลากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความรับผิดชอบ และเจตคติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. 2558 : 18) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 31)

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารการศึกษาที่ดีผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการมาใช้ในการบริหารเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะเกิดการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพตลอดจนเกิดผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา และกำหนดนโยบายการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 4,882 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้นในการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น แบ่งเป็น

1.1 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

1.1.1 ประสบการณ์น้อย

1.1.2 ประสบการณ์มาก

1.2 เขตจังหวัด จำแนกเป็น

1.2.1 ระยอง

1.2.2 จันทบุรี

1.2.3 ตราด

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ประกอบด้วย

- 2.1 การกำหนดพันธกิจ
- 2.2 การบริหารหลักสูตรและการสอน
- 2.3 การนิเทศการสอน
- 2.4 การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
- 2.5 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้
บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ได้แสดงออกตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไป

ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออก ในด้านการทำงานหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย

1. การกำหนดพันธกิจ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนมีการประสานความร่วมมือและเปิดโอกาสให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงาน การกำหนดกรอบขอบเขตของงานวิชาการและมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนให้บรรลุเป้าหมายเพื่อนำผลการประเมินไปกำหนดแนวทางพัฒนาได้

2. การบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง บทบาทผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน การวัดผลประเมินผล และสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้ โดยผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ รวมไปถึงการส่งเสริมให้คณะครู มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาการเรียนการสอนมีการวัดผล การประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และนำผลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรและการสอน

3. การนิเทศการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการกระตุ้น ส่งเสริมให้คณะครู เห็นความสำคัญของการนิเทศ โดยมีการเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ ซึ่งมีผู้บริหารคอยกำกับ ติดตาม บันทึกผลการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือแนะนำแก่คณะครู ตลอดจนเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงงานวิชาการของตน โดยผู้บริหารมีการยกย่อง ชมเชยแก่ครู

4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลผู้เรียน มีการส่งเสริมให้ครูมีการใช้แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบผู้เรียนด้วยเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลายตลอดจนนำผลการทดสอบมาใช้ในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและมีการรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนให้แก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน

5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดลอมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารคอยสนับสนุนสื่อ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการ การจัดแหล่งเรียนรู้ อันนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเริ่มปฏิบัติราชการ โดยนับเวลาตั้งแต่วันบรรจุแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง
2. ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ซึ่งได้จากการหาค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง

เขตจังหวัด หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตจังหวัด

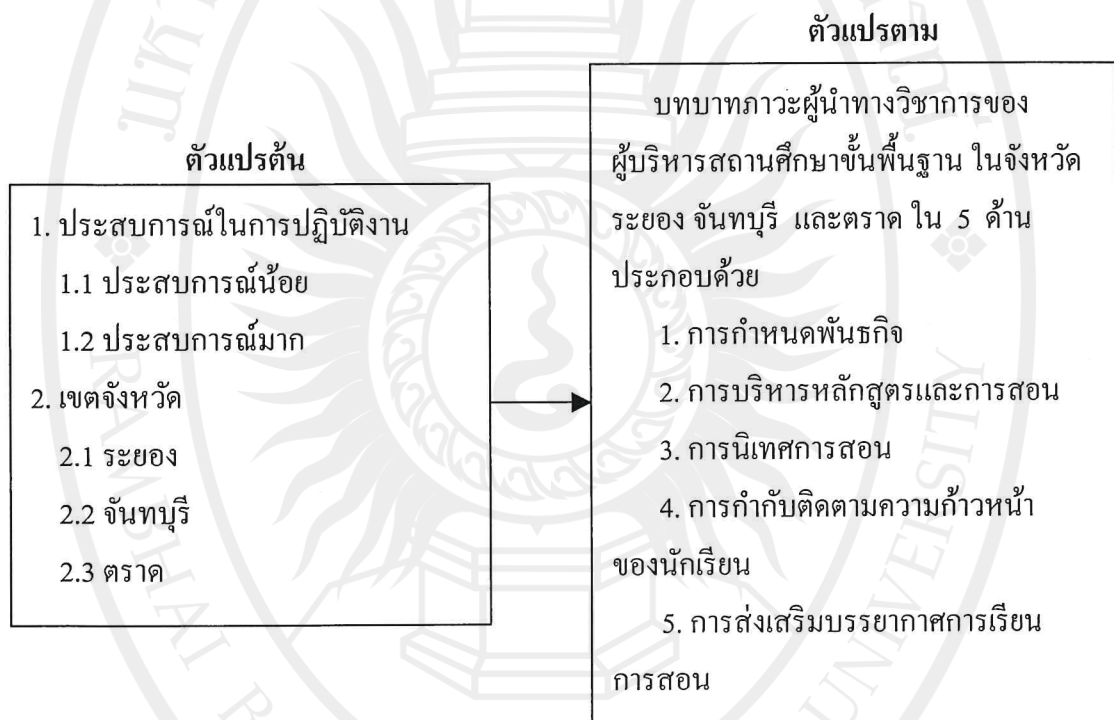
1. ระยอง
2. จันทบุรี
3. ตราด

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาดำเนินผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา รวมถึงผู้รักษาราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้รักษาราชการในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครู ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ตามแนวคิดของกรูก (Krug, 1992 : 430) ใน 5 ด้าน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แตกต่างกันได้
2. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด แตกต่างกันได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 - 1.1 ความหมายของผู้นำ
 - 1.2 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 1.3 คุณลักษณะของภาวะผู้นำ
 - 1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการ
3. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของกรูก (Krug)
 - 3.1 การกำหนดพันธกิจ
 - 3.2 การบริหารหลักสูตรและการสอน
 - 3.3 การนิเทศการสอน
 - 3.4 กำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
 - 3.5 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน
4. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของผู้นำ ไว้ดังนี้

สุพานี สฤษฏ์วานิช (2549 : 296) ได้กล่าวว่าผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือกลุ่มหรือผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำคือมีลักษณะเด่น มีวิสัยทัศน์มีค่านิยมที่เหมาะสม

และมีอิทธิพลเหนือคนอื่น 0 ตลอดจนมีความสามารถในการตัดสินใจที่เป็นการตัดสินใจที่ยาก และซับซ้อน ได้อย่างเหมาะสม

สถาพร ปิ่นเจริญ (2556 : 4) ได้กล่าวว่าผู้นำ หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลพยายามทำให้บุคคลอื่นกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการให้พวกเขากระทำแล้วนั้นคือ การที่เป็นผู้นำได้ทำหน้าที่ผู้นำแล้วความเป็นผู้นำจึงควรอยู่ควบคู่กับการเป็นผู้บริหาร

สมุทร ชำนาญ (2556 : 51) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่หรือมีบทบาทเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าหรือได้รับการยอมรับให้นำในสถานการณ์นั้น ๆ

ยูคท์ (Yukl. 1998 : 2) ได้กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีอิทธิพลสูงสุดในกลุ่ม และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภาระหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำที่ได้รับมอบหมายบุคคลอื่นในกลุ่มที่เหลือก็คือผู้ตาม แม้จะเป็นหัวหน้ากลุ่มย่อย หรือผู้ช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ก็ตาม

โอแวน (Owens. 2004 : 202) ได้กล่าวว่าผู้นำ หมายถึง ผู้แสดงเจตนาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น มีความผูกพันกับผู้ตาม เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามจุดประสงค์

สรุปได้ว่าผู้นำ หมายถึง บุคคลที่อยู่เหนือบุคคลอื่นในองค์การ มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจแทนผู้อื่นได้ มีความสามารถในการชักจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างตามที่ตนเองวางแนวทางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

ความหมายของภาวะผู้นำ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ ไว้ดังนี้

จรัส อติวิทยากรณ์ (2554 : 305) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกในรูปของกระบวนการ ความสามารถหรือกิจกรรมซึ่งก่อให้เกิดอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น โดยที่บุคคลอื่นจะคล้อยตามหรือปฏิบัติตามผู้นำเพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 54) ได้กล่าวว่าผู้นำ หมายถึง ตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งส่วนภาวะผู้นำเป็นเรื่องของความสามารถทักษะ และกระบวนการที่นำมาใช้ในการนำกลุ่มให้ไปสู่จุดหมาย

อำนาจ ชนะวงศ์ (2554 : 2) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำให้องค์การดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายสามารถโน้มน้าวใจของผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าการใช้อำนาจ หรืออิทธิพลบังคับ

นอร์ทเฮาส์ (Northouse. 2013 : 23) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลโน้มน้าวกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกัน ซึ่งนิยามนี้แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ ไม่ใช่คุณลักษณะที่อยู่ภายในตัวผู้นำ แต่เป็นเหตุการณ์การแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้น

ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ซึ่งเน้นให้เห็นว่าความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำไม่ใช่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากด้านเดียว แต่เป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

ยูกท์ (Yukl. 1998 : 3 - 4) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำ หมายถึง

1. กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ขององค์การหรือกระบวนการใช้อิทธิพล
2. กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
3. กระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม
4. กระบวนการรักษาสภาพและวัฒนธรรมของกลุ่ม

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการทางศิลปะในการพูดโน้มน้าวกลุ่มบุคคลให้ปฏิบัติตามเพื่อนำไปสู่จุดหมายเดียวกันโดยปราศจากการใช้อำนาจ แต่เน้นการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้นำและผู้ตาม

คุณลักษณะของภาวะผู้นำ

นักวิชาการได้กล่าวถึงคุณลักษณะของภาวะผู้นำ ไว้ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 28 - 29) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของภาวะผู้นำไว้ว่าประกอบด้วย

1. มีความถนัดในการเป็นผู้นำ และลักษณะนิสัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
2. มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ
3. มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ
4. มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีจรรยาบรรณ
5. มีทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในศาสตร์ ที่เกี่ยวข้อง
6. บริหารโดยเน้นสภาพปัญหาและความต้องการเป็นที่ตั้ง
7. บริหารงานเชิงรุก
8. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
9. มุ่งผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นที่ตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553 : 31) ได้กำหนดไว้ว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย รัก ศรัทธา ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของความเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย รัก ศรัทธา ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของความเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา มุ่งมั่นในการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ และวัฒนธรรมประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีวินัย คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2554 : 60) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของภาวะผู้นำไว้ว่าผู้นำที่มีความสามารถพิเศษมักจะพบเห็นได้จากผู้นำทางการเมืองกับผู้นำทางศาสนามากกว่าที่จะพบเห็นในวงการธุรกิจหรือวงการทางการศึกษานักจิตวิทยาศึกษาคุณลักษณะของผู้นำ โดยดูจากองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะเฉพาะทางกาย (Physical Traits) ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีรูปร่างสูงใหญ่กว่า มีน้ำหนักมากกว่า สุขภาพแข็งแรงกว่า มีพลังมากกว่า และมีลักษณะท่าทางภายนอกดึงดูดใจมากกว่าบุคคลทั่วไป แต่ก็มีงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้นำที่ดีไม่จำเป็นต้องสูงสง่าเสมอไป ผู้นำที่เตี้ยก็สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้

2. สติปัญญา (Intelligence) ผลการวิจัยได้ข้อสรุปตรงกันว่า คนที่เป็นผู้นำจะมีความเฉลียวฉลาดกว่าคนที่ไม่ได้เป็นผู้นำ

3. คุณลักษณะเฉพาะทางบุคลิกภาพ (Personality Traits) พบว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสามารถมุ่งผลสำเร็จ มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีสถานภาพทางสังคม

อิวานเซวิช โคโนปาสเค และแมททีสัน (Ivancevich Konopaske and Mattason. 2008 : 214 - 217) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้นำที่มีประสิทธิผล ไว้ดังนี้

1. ผู้นำกำหนดทิศทางและแนวทางการปฏิบัติให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยการทบทวนให้เห็นว่าอะไรคือสิ่งที่สำคัญ และทำให้สิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำถึงนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลง

2. ผู้นำสร้างความไวเนื้อเชื่อใจ

3. ผู้นำชอบลงมือปฏิบัติและกล้าเสี่ยง หมายความว่า ผู้นำชอบทำงานเชิงรุกและพร้อมที่จะเสี่ยงเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

4. ผู้นำเป็นผู้ให้ความหวัง ทั้งในเชิงของรูปธรรมและสัญลักษณ์ เพื่อเสริมแรงมีความเชื่อว่า จะได้รับการบรรลุในที่สุด

สรุปได้ว่าคุณลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำที่ผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย การรักและศรัทธาในวิชาชีพของตน รักการเป็นผู้นำ มีความพร้อมในการเผชิญและแก้ปัญหาในทุก ๆ สถานการณ์ มีการบริหารงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม และมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือสามารถทำให้ผู้อื่นไว้วางใจได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

นักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2554 : 9) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่า ภาวะผู้นำประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ผู้นำ คือ ตัวบุคคลที่นำกลุ่ม มีบุคลิกอุปนิสัย ลักษณะอย่างไร
2. ผู้ตาม คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับอิทธิพลจากผู้นำ
3. สถานการณ์ คือ เหตุการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สถาพร ปิ่นเจริญ (2556 : 23 - 25) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่าทฤษฎีภาวะผู้นำ (Theories of Leadership) ได้มีแนวคิดทางการศึกษา 3 ประการ ดังนี้

1. ทฤษฎีเชิงคุณลักษณะ (Trait Theories) บุคคลบางคนเกิดมาเพื่อที่จะเป็นผู้นำ ผู้บริหาร นักการเมือง นักกีฬาและนักร้อง บุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านี้มีคุณสมบัติบางอย่างที่ทำให้พวกเขาแตกต่างจากบุคคลอื่นอาจเรียกทฤษฎีนี้ว่าเป็นทฤษฎีบุคคลสำคัญ หากจะถามว่าทำไมคนผิวดำจึงเล่นกีฬาประเภทชกมวย บาสเกตบอล และกรีฑาประเภทลู่วิ่งได้โดดเด่นมาก ๆ คงเป็นคำถามคำตอบของทฤษฎีคุณลักษณะได้เป็นอย่างดี ดังนั้นทฤษฎีเชิงคุณลักษณะจึงให้ความสำคัญกับคุณลักษณะบางอย่างที่โดดเด่นของผู้นำ เช่น ความรู้สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ บารมี ความเด็ดขาด ความกระตือรือร้น ความเข้มแข็ง ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความเชื่อมั่น ความทะเยอทะยาน ความรับผิดชอบ ความมั่นใจ ความมีเหตุผล ความประนีประนอม วาทศิลป์ มนุษยสัมพันธ์ และการปรับตัว เป็นต้น อย่างไรก็ตามทฤษฎีคุณลักษณะได้รับการโต้แย้งอยู่เสมอว่า คุณสมบัติที่โดดเด่นอาจไม่มีความจำเป็นในบางสถานการณ์ หรือบางครั้งอาจเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามด้วยซ้ำไป อีกทั้งคุณลักษณะผู้นำเป็นสิ่งที่เรียนรู้และพัฒนากันได้ พวกเขาเหล่านั้นอาจไม่ได้มีคุณลักษณะดังกล่าวติดตัวมาแต่เกิด หากแต่พวกเขาได้รับการพัฒนา ควบคุม และแก้ไขจนเป็นคุณลักษณะที่ดี ดังกล่าวที่ว่า “พรสวรรค์หรือจะสู้พรแสวงได้”

2. ทฤษฎีเชิงพฤติกรรม (Behavioral Theories) จากความคิดที่ไม่สอดคล้องกันกับทฤษฎีเชิงคุณลักษณะ ทำให้นักพฤติกรรมศาสตร์มุ่งสนใจว่าผู้นำทำอะไรและอย่างไร ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงรูปแบบของคนที่ผู้นำ (Style) พฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำ นักพฤติกรรมศาสตร์เชื่อว่าผู้นำที่สร้างขึ้นไม่ใช่เป็นกันมาโดยกำเนิด พฤติกรรมดังกล่าว เช่น การมุ่งงานและการมุ่งคน เป็นต้น

2.1 การศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (Michigan Studies) บนพื้นฐานของการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มีข้อสรุปว่า พฤติกรรมของผู้นำมี 2 แบบ คือ พฤติกรรมแบบมุ่งคน (Employee – centered Behavior) จะเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การให้ความช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา การยอมรับความแตกต่าง ความเกรงใจ การแสดง ความเป็นมิตร ผู้นำประเภทนี้มักคิดว่า “จงดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา” พฤติกรรมแบบมุ่งงาน (Job – centered Behavior) จะเน้นเรื่องความสำเร็จของงาน เป็นสำคัญ มีการจัดตารางเวลาที่ชัดเจน จะมีสายการบังคับบัญชาจำนวนมาก โครงสร้างองค์การสูง และมีความเป็นระบบราชการมาก อย่างไรก็ตาม นักวิจัยบางคนมีความเชื่อว่าพฤติกรรมแบบมุ่งงาน

จะมีประสิทธิภาพต่ำกว่าพฤติกรรมแบบมุ่งคน เพราะผู้นำแบบมุ่งคนจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมมากกว่า

2.2 การศึกษาของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (Ohio State Studies) พฤติกรรมผู้นำมี 2 มิติ คือ การมุ่งคน (Consideration) เป็นการคำนึงถึงผู้อื่นเป็นหลัก0การยอมรับในความคิดเห็น มีความอบอุ่น เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเสมอ มีความเสมอภาค การให้คำปรึกษา สร้างความไว้วางใจร่วมกัน และการให้ความสำคัญกับความรู้สึกที่ดีต่อกัน การมุ่งงาน (Initiating Structure) เป็นการคำนึงถึงตนเองเป็นหลัก มีการคาดหวังในผลการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ การทำงานต้องมีมาตรฐาน มีกำหนดการในงานชัดเจนทุกอย่างเกี่ยวกับงานมีลักษณะเฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม การศึกษา ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน พิจารณาว่ามิติความเป็นผู้นำจะอยู่ตรงข้ามเป็นแนวต่อเนื่องเดียวกัน ดังนั้น พฤติกรรมแบบมุ่งคนและพฤติกรรมแบบมุ่งงานจึงแยกกันอย่างชัดเจน แต่การศึกษาของมหาลัยโอไฮโอ การมุ่งคนและการมุ่งงานเป็นอิสระจากกัน เช่น หากเขามีการมุ่งคนสูงก็ไม่ได้หมายความว่า เขาจะมุ่งงานต่ำเสมอไป

2.3 การศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโอวา (University of Iowa Studies) ภาวะผู้นำ 3ประการ คือ ผู้นำแบบเสรีนิยม จะให้อิสระแก่ผู้ตามอย่างเต็มที่ปล่อยให้ตามเรื่องราว ผู้นำแบบประชาธิปไตยจะเปิดโอกาสให้สมาชิกตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้พวกเขามีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่พวกเขาได้รับผลกระทบ จะเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจจะเกิดขึ้นกับการบริหารงานของผู้นำแบบประชาธิปไตย และจะมีแนวโน้มมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน ผู้นำแบบเผด็จการ จะตัดสินใจด้วยตนเอง ใช้อำนาจตามกฎหมาย อำนาจบังคับมุ่งเน้นไปทางการรวมอำนาจ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความเป็นศัตรู จะเกิดขึ้นภายใต้การปกครองของผู้นำแบบเสรีนิยมและผู้นำแบบเผด็จการมากกว่า การปกครองจากผู้นำแบบประชาธิปไตย ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานจะเกิดขึ้นจากผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่าประสิทธิภาพการทำงานจากผู้นำแบบเสรีนิยมและผู้นำแบบเผด็จการ เพราะผู้นำประชาธิปไตยได้รับความพึงพอใจจากผู้ร่วมงานมากกว่านั่นเอง

3. ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ (Situational Theories) เงื่อนไขของสถานการณ์มีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละสถานการณ์อาจมีความเหมาะสมกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแตกต่างกันออกไปเป็นการผสมผสานกัน ในหลายรูปแบบ จึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อสถานการณ์แตกต่างกัน ผู้นำก็จะแตกต่างกัน เพื่อการบรรลุจุดหมายนั้น ๆ ได้ เช่น

- สถานการณ์ A + ผู้นำแบบ A = มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในขณะที่
- สถานการณ์ B + ผู้นำแบบ B = มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ถ้า
- สถานการณ์ A + ผู้นำแบบ B = ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และถ้า
- สถานการณ์ B + ผู้นำแบบ A = ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นต้น

สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกสังคมยุคปัจจุบัน มีทักษะภาวะผู้นำหลาย ๆ แบบ เพื่อปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้น ที่การบริหารคนการเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ถ้าการบริหารคนดำเนินไปอย่างเหมาะสมแล้ว ผลของงานที่ออกมาก็จะมีคุณภาพเช่นกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ดังนี้

รุ่งนภา นุตราวงศ์ (2552 : 57) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการตัดสินใจในทิศทาง ที่ถูกต้อง เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็น ไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบตรวจสอบ และประกันคุณภาพเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุง การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผล ตามที่คาดหวังไว้ต่อไป

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553 : 188) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมการทำหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวใจ ข้าราชการ และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนัก ในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางาน

สมุทร ชำนาญ (2556 : 225) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมผู้บริหาร สถานศึกษาที่บริหารจัดการสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้าน การเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ

แมคอีแวน (McEwan. 1998 : 7) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การสร้าง บรรยากาศ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน และกรรมการ โรงเรียนสามารถทำงาน ร่วมกันอันจะทำให้งานด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จ

ไคเซอร์ (Kaiser. 2000 : 33) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย

1. มีความรู้ความเข้าใจทฤษฎี ปรัชญา ของหลักสูตรต่าง ๆ ของสถานศึกษา
2. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนแบบต่าง ๆ
3. สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน
4. เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ

5. สนับสนุนความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน
6. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. นิเทศและกำกับให้การเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการสร้างบรรยากาศให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดผลดีต่อครูและนักเรียน โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของงานวิชาการอย่างลึกซึ้ง สามารถนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้

ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 51) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารนั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับอนาคตและดำเนินการตามวิสัยทัศน์ได้ มีการริเริ่มและฉลาดรอบรู้ในการดำเนินการตามวิสัยทัศน์มีกระบวนการคิดเกี่ยวกับวิธีการทำงานและลักษณะของงานในอนาคตสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงานและสามารถเป็นที่เลื่อมใสที่ปรึกษาได้มีความเข้าใจสถานการณ์โดยรวมและมองแนวโน้มสถานการณ์ต่าง ๆ

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553 : 190) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญต่อการสร้างความตระหนักให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้อให้กับผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553 : 31) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารนั้นสามารถสร้างผู้นำทางวิชาการและสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการได้

สมุท ชำนาญ (2556 : 221) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง ผู้นำทางวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์การทางการศึกษา

เมอร์ฟี และเควิน (Murphy and Kevin. 1999 : 163) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อบทบาทผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตจะต้องสร้างทั้งองค์การและปรับปรุงระบบใหม่เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของโครงสร้างสังคมใหม่ ความรู้ในการสอนและหลักสูตรจะเน้นทักษะหนึ่งในการเป็นผู้นำ จากที่มุ่งเน้นที่การสอนและการเรียนรู้ จากด้านของจรรยาบรรณในการทำงาน มีการยอมรับฟังจากผู้ร่วมงานและช่วยในการกำหนดทิศทางในโรงเรียนและยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองการศึกษาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการบริหารเพื่อต่อสู้กับปัญหาที่ไม่ต้องให้นักเรียนเผชิญหน้าอย่างโดดเดี่ยว

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นสามารถสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ จนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ของสถานศึกษา โดยกระบวนการโน้มน้าวของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างเป้าหมายความสำเร็จที่จุดเดียวกันขององค์กร

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการ

นักวิชาการ ได้กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการ มีดังนี้

คินีซีวิช (Knezevich. 1984 : 55) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทและความสามารถในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือครูผู้ใหญ่ รวมทั้งเรียกชื่อ เป็นอย่างอื่นแล้วแต่สถานศึกษา ได้กำหนดบทบาทไว้ 17 ข้อ ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง
2. บทบาทกระตุ้นความเป็นผู้นำ
3. บทบาทนักวางแผน
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ
5. บทบาทนักจัดองค์กร
6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน
8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร
9. ความสามารถในการแก้ความขัดแย้ง
10. ความสามารถในการแก้ปัญหา
11. ความสามารถในการเป็นผู้วิเคราะห์และจัดระบบ
12. ความสามารถในการเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน
13. ความสามารถในการบริหารงานบุคคล
14. ความสามารถในการบริหารทรัพยากร
15. ความสามารถในการเป็นผู้ประเมินผล
16. ความสามารถในการเป็นนักประชาสัมพันธ์
17. ความสามารถในการเป็นผู้นำในงานสังคม

ทริสตี (Trusty. 1986 : 26) ได้กล่าวไว้ว่าหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็น ผู้นำทางวิชาการมี 17 ประการ คือ

1. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถานศึกษาไปปฏิบัติ

3. สร้างความเชื่อมั่นว่ากิจกรรมของสถานศึกษาและห้องเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
 4. สร้างความเชื่อมั่นว่าโครงการทางวิชาการของสถานศึกษาเป็นผลมาจากการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา
 5. มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของผู้เรียน
 6. ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
 7. ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
 8. ติดต่อสื่อสารกับครูและนักเรียนด้วยความคาดหวังที่สูงในด้านมาตรฐานทางวิชาการ
 9. ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางสังคม
 10. ให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสร้างเชาว์ปัญญาของผู้เรียน
 11. มีการจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
 12. ให้ความร่วมมือกับผู้เรียนในการกำหนดระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัย
 13. ร่วมมือกับผู้เรียนให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยผู้เรียน
 14. ร่วมมือกับคณะครูให้มีการนำระเบียบกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้านวินัยผู้เรียน
 15. มีปฏิสัมพันธ์กับคณะครูเกี่ยวกับโครงการของสถานศึกษา
 16. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
 17. ช่วยเหลือครูในการพัฒนาระบบงาน เพื่อให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ
- ฮอย และแวน (Hoy and Wayne. 2003 : 189) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังนี้

1. ความเป็นเลิศทางวิชาการ
2. การปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
3. ช่วยเหลือในทางสร้างสรรค์
4. ผู้นำทางปัญญา
5. เป็นศูนย์กลางปรับปรุงการเรียนการสอน
6. เป็นผู้นำในการตระหนักและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ

สรุปได้ว่าบทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาปราศจากบทบาทผู้นำทางวิชาการแล้ว สถานศึกษาย่อมที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการย่อมเป็นเรื่องที่ยาก

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวคิดของกรูก (Krug)

ภาวะผู้นำทางวิชาการมีบทบาทที่สอดคล้องกับแนวคิดของกรูก (Krug) ดังนี้

การกำหนดพันธกิจ

เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม (2554 : 3) ได้กล่าวถึง0การกำหนดพันธกิจว่าเป็นการกำหนดขอบเขตของงานหรือบทบาทหน้าที่ขององค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2554 : 18) ได้กล่าวถึงพันธกิจ ไว้ดังนี้

1. คำว่า “พันธกิจ” อาจแบ่งเป็น 2 คำ โดยคำว่า “กิจ” หมายถึง กิจที่หน่วยงานมี ส่วนคำว่า “พันธะ” หมายถึง สิ่งที่ต้องทำ ดังนั้นคำว่า พันธกิจ จึงหมายถึง สิ่งที่หน่วยงานจะต้องมีหรือต้องทำตามอำนาจหน้าที่ให้เกิดขึ้นและประสบผลสำเร็จ

2. พันธกิจ เป็นการกำหนดขอบเขตของงาน บทบาทหน้าที่ หรือหน้าที่ที่กฎหมายมอบหมายแก่หน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานจะต้องมีหรือต้องทำให้เกิดขึ้นและประสบความสำเร็จหรือบรรลุวิสัยทัศน์ในระยะที่กำหนด

การดี อนันต์นารี (2557 : 281) ได้กล่าวถึงการกำหนดพันธกิจว่าเป็นการกำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Marphy, 1985 : 221 - 224) ได้กล่าวถึง การกำหนดพันธกิจว่าการกำหนดภารกิจของโรงเรียนเป็นการกำหนดกรอบขอบเขตงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการและสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งภารกิจของโรงเรียนจำแนกออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนต้องมีความชัดเจน โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน

2. การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้นผู้บริหารจัดขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้ทราบทั่วกัน การจัดระบบการสื่อสารที่ดีในองค์กรจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร

กรุก (Krug, 1992 : 221) ได้กล่าวถึงการกำหนดพันธกิจว่าในการกำหนดพันธกิจ (Defining Mission) พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับ โรงเรียนที่มีประสิทธิผลแสดงให้เห็นว่า จุดประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจนแล้วนั้น จะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจแจ่มแจ้ง การจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจนั้นจะต้องไม่ประมาณการสูงเกินไป จุดประสงค์ที่ระบุชัดเจนเป็นไปตามสภาพการณ์ในช่วงเวลาหรือช่วงวิกฤตด้วย การปฏิบัติการ โดยไม่มีพันธกิจระบุชัดเจนนั้นก็เหมือนกับการออกเดินทางที่ไม่มีจุดหมายในใจ

สรุปได้ว่า การกำหนดพันธกิจเป็นบทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจ เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนมีการประสานความร่วมมือและเปิดโอกาสให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงาน การกำหนดกรอบขอบเขตของงานวิชาการและมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแผนให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อนำผลการประเมิน ไปกำหนดแนวทางพัฒนาได้

การบริหารหลักสูตรและการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 35) ได้กำหนดไว้ว่าสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตร ด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 41) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรเป็นเรื่องที่ต้องการการตัดสินใจหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเริ่มตั้งวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะการเลือกเนื้อหาให้ตรงและครอบคลุม ชนิดของประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ และท้ายสุดคือวิธีการประเมินผลของการเรียนรู้

สันติ บุญภิรมย์ (2553 : 53) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรเป็นความพยายามของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู อาจารย์ได้ร่วมมือกันเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะแก่การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม ทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้ผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น

ภารดี อนันต์นาวิ (2557 : 282) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น
2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม
4. นำหลักสูตร ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม
5. นิเทศการใช้หลักสูตร
6. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
7. ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

กรูก (Krug. 1992 : 222) กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตรและการสอนพบว่าการสอนถือเป็นการบริหารเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้นอย่างน้อยที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ขอบข่ายของรายวิชาที่สอนและรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้น ๆ การมีพื้นฐานความรู้กว้าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำพาผู้อื่นดำเนินการตามพันธกิจของโรงเรียนได้ ก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีการสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

กลิคแมน (Glickman. 2004 : 343) กล่าวไว้ว่า รูปแบบของหลักสูตร มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นหลักสูตรที่จัดแบ่งเนื้อหาสาระของการเรียนออกเป็นหน่วยย่อยตามข้อเท็จจริง

2. รูปแบบการเชื่อมโยงความคิดรวบยอด เป็นหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาหลักและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสำคัญกับเนื้อหาหลักให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

3. รูปแบบการเน้นผลที่จะได้รับ เป็นหลักสูตรที่กำหนดเป้าหมายของการเรียนและอาจจะกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่าการบริหารหลักสูตรและการสอนเป็นบทบาทผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน การวัดผลประเมินผล และสามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้ โดยผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ รวมไปถึงการส่งเสริมให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาการเรียนการสอนมีการวัดผล การประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และนำผลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรและการสอน

การนิเทศการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 33) ได้กำหนดไว้ว่า การนิเทศการสอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
 - 1.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.2 ร่วมวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
 - 1.3 จัดทำเครื่องมือนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.1 สร้างความตระหนักความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง
 - 2.2 กำหนดปฏิทินการนิเทศ
 - 2.3 ดำเนินการตามแผนนิเทศ
3. ประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 3.1 ตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ
 - 3.2 จัดทำเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ
 - 3.3 ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง
 - 3.4 คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู

4. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

4.1 ขอความร่วมมือเป็นวิทยากร พัฒนาผู้นิเทศเกี่ยวกับความรู้ และทักษะการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือนิเทศ

4.2 ขอความร่วมมือประเมินระบบ และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

5.1 รวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น

5.2 ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น

5.3 พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยหัวหน้ากลุ่มสาระและผู้บริหารแบบกัลยาณมิตรหรือระหว่างครูผู้สอน ศึกษาสถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเชื่อมโยงกับองค์ความรู้และประสบการณ์เดิม

5.4 ปรับปรุง พัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลดีต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้

5.5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ระหว่างครูกลุ่มสาระสถานศึกษาหรือสถานบันอื่น ๆ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 223) กล่าวไว้ว่าการนิเทศเป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้ขึ้นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา การนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษา และในหลายโอกาสก็เชิญบุคลากรภายนอกเป็นวิทยากรมาร่วม โครงการ หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นแนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศต้องนำไปปฏิบัติขณะทำการนิเทศ ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศควรมีการบริหารงานเป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นโครงการ

2. การนิเทศต้องถือหลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน คือ มีความเป็นประชาธิปไตยเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้น ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

3. การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล ให้แต่ละบุคคลได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้น ได้อย่างเต็มที่

4. การนิเทศเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยให้ครูอาจารย์ได้เรียนรู้ว่าปัญหาของตนเป็นอย่างไร จะหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร

5. การนิเทศเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์มีวิธีการทำงานที่ดี และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้

6. การนิเทศเป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

7. การนิเทศเป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึกรักความภาคภูมิใจ ในอาจารย์เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้และความสามารถ และสามารถที่จะพัฒนาได้

สันติ บุญภิรมย์ (2553 : 204) กล่าวว่าไว้ว่าการนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมในหลาย ๆ กิจกรรมของการบริหารการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเงื่อนไขการเรียนรู้และความเจริญงอกงามของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้สอนได้ปรับปรุงวิธีการสอนและจัดกิจกรรมอื่นควบคู่ไปด้วย การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ โดยบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นหลัก และในบางโอกาสก็เรียนเชิญบุคลากรภายนอก มาร่วมเป็นวิทยากร เพื่อให้การพัฒนาการเรียนได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การดี อนันต์นารี (2557 : 284) กล่าวว่าไว้ว่าการนิเทศการสอน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
3. ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
4. ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา กับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

กรุก (Krug, 1992 : 223) กล่าวว่าไว้ว่า ในการนิเทศการสอนพบงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการสอน โดยให้ถือว่า เป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจัง มากกว่าที่จะเป็นเพียงการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหา การประเมินการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณาย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้า ซึ่งเรื่องนี้จะต้องนำมาใส่ใจให้มากกว่า เวลาที่ทำอะไรได้ไม่ใช่มองว่าได้ทำอะไรแล้ว ผู้นำทางวิชาการต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วยเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้ตัวครูแต่ละคน ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

กลิคแมน (Glickman. 2004 : 7) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินผลการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศการสอนเป็นบทบาทของผู้บริหารในการกระตุ้น ส่งเสริมให้คณะครูเห็นความสำคัญของการนิเทศ โดยมีการเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศ ซึ่งมีผู้บริหารคอยกำกับ ติดตาม บันทึกผลการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือแนะนำแก่คณะครูตลอดจนเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงงานวิชาการของตน โดยผู้บริหารมีการยกย่อง ชมเชยแก่ครูที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่น

การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 28 - 34) ได้กำหนดไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชาติ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาสามารถหลักสูตร การออกกลางคันและการขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนาสถาบันการฝึกอบรบอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว การเทียบโอนผลการเรียน ควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนหรือต้นภาคเรียน ที่สถานศึกษามีการรับผู้เทียบ โอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายขอเทียบ โอนเป็นผู้เรียนทั้งนี้ผู้เรียนที่ได้เทียบ โอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบ โอนอย่างน้อย10ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบ โอน ควรกำหนดรายวิชาจำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบ โอนตามความเหมาะสม การพิจารณาการเทียบ โอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 4) ได้กำหนดไว้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับ

การพัฒนาและประเมินตามชีวิต เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในทุกระดับ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วย ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 66) กล่าวไว้ว่า การวัดหมายถึง กระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะที่มีความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งทีวัดนั้น ๆ การประเมินผล หมายถึง การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าความจริงและการกระทำ บางทีขึ้นอยู่กับ การวัดเพียงครั้งเดียว

สันติ บุญภิรมย์ (2553 : 173) กล่าวไว้ว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่เกิดจากการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวัด มาทำการพิจารณาตัดสินเป็นระบบอย่างครอบคลุมเพื่อหาข้อสรุปด้วยคุณธรรม การวัด หมายถึงการค้นหาคุณลักษณะของบุคคลหรือสิ่งของต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือวัดอย่างใดอย่างหนึ่งตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตามหน่วยวัดของเครื่องมือชิ้น ๆ ที่เรียกว่าข้อมูล

ฮอลลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Marphy. 1985 : 222) กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียน คือ การที่ผู้บริหารใช้ผลจากคะแนนทดสอบของนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ประเมินผลหลักสูตร การประเมินด้านการสอน และการตัดสินความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

กรูก (Krug. 1992 : 224) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องทำการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมผู้เรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล จะต้องมึวิธีการที่หลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนและต้องทำการประเมินเป็นประจำ ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องบอกความหมายของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนเมื่อจำเป็น ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลนั้นช่วยครู ช่วยนักเรียนและช่วยผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน ผู้บริหาร โรงเรียนไม่สามารถจะตีความการประเมินใน โรงเรียน ได้ทุกครั้ง แต่ควรระบุให้ชัดเจนว่า มีความคาดหวังที่จะให้มีการทดสอบ การตีความและการสนองตอบ และคาดหวังที่จะให้มีการกำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

สรุปได้ว่า การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นบทบาทของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลผู้เรียน0มีการส่งเสริมให้ครูมีการใช้แบบทดสอบเพื่อตรวจสอบผู้เรียนด้วยเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลายตลอดจนนำผลการทดสอบมาใช้ในการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและมีการรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนให้แก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน

การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551 : 12) ได้กล่าวว่า การพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้จากอดีตสู่ปัจจุบันเพราะเป็นผู้ช่วยคุณครูสอนผู้เรียน ช่วยให้ภาระงานลดน้อยลงเห็น้อยน้อยลง สอนน้อยลง แต่ผู้เรียนได้ความรู้กว้างขึ้น ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมการกระทำ ให้สำเร็จดังที่ตั้งหวังไว้ตั้งแต่แรก

ฉันทิ ธาตุทอง (2553 : 37 - 38) กล่าวว่า การพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนเป็นการดำเนินการด้านสื่อของสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษามีส่วนในการดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้
2. ศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณสื่อ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งเรียนรู้
7. จัดเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
8. จัดให้มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินการใช้สื่อ

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553 : 134) กล่าวว่า การพัฒนาส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน เป็นบทบาทของฝ่ายบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
2. จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้
3. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานบันอื่น
4. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สันติ บุญภิรมย์ (2553 : 89) กล่าวว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนโดยการใช้สื่อการเรียนรู้มีความสำคัญและประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียน แต่ความสำคัญและประโยชน์จะต้องตกอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพราะสื่อการเรียนรู้เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญได้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์

สมุทร ชำนาญ (2556 : 231) กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องให้ความสำคัญ เพราะการศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้ ทุกแห่ง ทุกเวลา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสังคมและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในการให้บริการไม่จำเป็นที่จะอยู่เพียงห้องเรียนเท่านั้น

คานาซีวิช (Knezevich. 1984 : 422) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดหาและจัดระบบบริการสื่อการสอนที่จำเป็นในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

กรุก (Krug. 1992 : 225) กล่าวไว้ว่าในการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Promoting Instructional Climate) พบงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อบรรยากาศของโรงเรียน เป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จ จึงเป็นการยากที่จะไม่เรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนรับผิดชอบการสร้างบรรยากาศสถานศึกษาทุกระดับ และเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของผู้เรียนและครูออกมา มีหลายวิธีการที่จะทำให้เกิดผลได้ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้เป็นที่ เข้าใจตรงกันทั่วโลกว่า สิ่งที่ดีที่สุดคือ การที่แต่ละคนได้ทำในส่วนของตนเองให้ดีที่สุด ทั้งนี้เพราะว่ามีผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความคาดหวังอย่างมากกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นบทบาทของผู้บริหารในการ เปิดโอกาสให้คณะครูและผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารคอยสนับสนุนสื่อ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการและการจัดแหล่งเรียนรู้ อันนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 10) ได้กำหนดไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการ บริหารงานตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การบริหาร วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีนโยบายเกี่ยวกับการ ศึกษาประกอบด้วย ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน และด้านบรรยากาศ

และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งมีภารกิจ ดังนี้ 1) จัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษา ก่อนภาคบังคับให้กับเด็กกลุ่มอายุ 4 - 5 ปี 2) จัดการศึกษาภาคบังคับ เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 (ป.1 - ม.3) ให้กับเด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ คือ มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จนอายุย่างเข้าปีที่ 16 หรือจบหลักสูตร 3) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี (ป.1 - ม.6) ให้กับเด็กในวัยเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจนจบหลักสูตร การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดเป็นการบริหารกิจกรรมทุกประเภทในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การปรับปรุงกิจกรรม การเรียนการสอน สื่อ งานการควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน การฝึกอบรม ครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมิน มาตรฐานสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นการบริหาร สถานศึกษาโดยทุกกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ สูงสุดกับผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

คาวาซอส (Cavazos. 1999 : 98) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารศึกษา มัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High School ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ในการสนับสนุน การพัฒนาเป้าหมาย การปฏิบัติงานวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรม ของโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้ง มอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน

ยามาดา (Yamada. 2000 : 94) ได้ศึกษา ความรับผิดชอบและสมรรถภาพในการเป็นผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการวิจัยพบว่าความรับผิดชอบ ของผู้บริหาร โรงเรียนขึ้นอยู่กับ 1) เตรียมการในด้านการศึกษา 2) ประสิทธิภาพในการบริหาร 3) เพศ 4) จำนวนในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียน ส่วนสมรรถภาพของผู้บริหาร ในการเป็นผู้นำทางวิชาการนั้นขึ้นอยู่กับ 1) เพศ 2) การเตรียมการในด้านการศึกษา 3) ประสิทธิภาพ ในการบริหาร 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงานและ 5) ขนาดของโรงเรียนในการศึกษา ยังพบว่า มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ควรจะได้มีโปรแกรมการฝึกอบรม ผู้บริหารสถานศึกษา ในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเป็นผู้นำทางวิชาการแก่ครูผู้สอน ได้ รวมทั้งสามารถประเมินผลเพื่อช่วยเหลือคณะครูในฐานะ ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยในประเทศ

วันแพด็จ มีชัย (2554 : 95) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554 : 62) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยศรีประทุม ผลการวิจัยพบว่า ครูมี ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้านแตกต่างจากครู ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภาดาว เกตุสุวรรณ (2555 : 81) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา พอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ ผู้บริหารมีการกำหนด เป้าหมาย ตัวชี้วัด พันธกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ผู้บริหาร นำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

นัยนา เตียงงา (2556 : 105) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 3 อยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหาร การพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และค่า เฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียน ขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียน ขนาดใหญ่มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสูงกว่าขนาดกลางขนาดเล็ก

อภิรดี ศรีสุวรรณ (2556 : 67) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอท่าสองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ตามทัศนคติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการจัดการ หลักสูตรและการสอน ด้านการบริหารตนเอง ส่วนผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

แสงจันทร์ แสงกล้า (2557 : 71) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องด้านบริหารจัดการการเรียนการสอน ด้านการกำหนดภารกิจโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ตามลำดับ

กฤตติการ์ งามอนเณก (2558 : 67) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามทัศนคติของครูกลุ่ม โรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ภัสรา ชูเสน (2558 : 71) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประเภทขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

พัชราภรณ์ จันทพล (2559 : 60) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ประเภท โรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจำแนกตามประสบการณ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่กล่าวมา พบว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานของสถานศึกษาที่จะทำให้สถานศึกษาก้าวสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายตลอดจนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อให้ทราบถึงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย บทบาทในการกำหนดพันธกิจ การบริหารหลักสูตรการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารพึงมีเพื่อนำไปสู่การบริหารงานที่บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัด
ระยอง จันทบุรี และตราด มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง
จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 4,882 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัด
ระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบ
กลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบ
แบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้น
ในการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตจังหวัด

เขตจังหวัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ระยอง	1,982	147
จันทบุรี	1,704	126
ตราด	1,136	84
รวม	4,882	357

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของบุญชม ศรีสะอาด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 83)

ระดับ 5 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนโดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการ

2. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มทดลอง ที่เป็นครูผู้สอนในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเท่ากับ 0.22 - 0.86

5. นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอน บาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 83) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้อำนวยการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด และกำหนดวันรับคืนแบบสอบถาม

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณหาค่าทางสถิติดังกล่าว โดยอาศัย การคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำ ค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 121)

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เปรียบเทียบตามเขตจังหวัดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe')

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปตารางประกอบบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน

1. ค่าร้อยละ (%)
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence : IOC)
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

1. การทดสอบค่าที (t-test)
2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe')

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
SS	แทน	ค่า Sum of Squares
MS	แทน	ค่า Mean of Square
df	แทน	ค่า Degree of Freedom
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ
เขตจังหวัด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ และเขตจังหวัด

รายการ	จำนวน	
	(n = 357)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ประสบการณ์น้อย	161	45.10
ประสบการณ์มาก	196	54.90
รวม	357	100.00
2. เขตจังหวัด		
ระยอง	147	41.20
จันทบุรี	126	35.30
ตราด	84	23.50
รวม	357	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 54.90 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 และครูผู้สอนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในเขตจังหวัดระยอง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 ปฏิบัติงานในเขตจังหวัดจันทบุรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และเขตจังหวัดตราด จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ดังตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที และระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้าน

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ	3.96	0.64	3	มาก
2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	3.97	0.65	2	มาก
3. ด้านการนิเทศการสอน	3.94	0.62	5	มาก
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้า ของนักเรียน	4.05	0.65	1	มาก
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	3.95	0.69	4	มาก
รวม	3.97	0.60		มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำกับติดตาม
ความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 3.97$)
ด้านการกำหนดพันธกิจ ($\bar{X} = 3.96$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.95$)
และด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.94$)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการกำหนดพันธกิจ โดยรวมและรายข้อ

ด้านการกำหนดพันธกิจ	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจ เพื่อพัฒนาวิชาการ	4.20	0.85	2	มาก
2. ผู้บริหารได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจ เพื่อพัฒนาองค์กร	4.10	0.82	4	มาก
3. ผู้บริหารได้ประสานความร่วมมือระหว่างคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดพันธกิจด้านการสอน	3.12	1.42	8	ปานกลาง
4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดพันธกิจ	3.79	0.97	7	มาก
5. ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของทุก ๆ ฝ่าย	4.06	0.78	5	มาก
6. ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการกำหนดกรอบขอบเขตของงานวิชาการ	4.03	0.82	6	มาก
7. ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ให้นุเคราะห์ทุกฝ่ายดำเนินงานตามแผนงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย	4.25	0.77	1	มาก
8. ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมิน ไปกำหนดแนวทางพัฒนา	4.15	0.81	3	มาก
รวม	3.96	0.64		มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการกำหนดพันธกิจ โดยรวมส่วนใหญ่
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงตาม
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ใ้บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินงาน
ตามแผนงานวิชาการ ให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.25$) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การกำหนดพันธกิจ เพื่อพัฒนาวิชาการ ($\bar{X} = 4.20$) และผู้บริหารประเมินผลการดำเนินงานและนำ
ผลการประเมิน ไปกำหนดแนวทางพัฒนา ($\bar{X} = 4.15$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยรวม
และรายข้อ

ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน สามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้	3.89	0.93	6	มาก
2. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล สามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้	4.06	0.86	2	มาก
3. ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับคณะครูได้	3.82	0.99	7	มาก
4. ผู้บริหารให้ความสำคัญของการนำเทคนิคการสอน ที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.04	0.79	3	มาก
5. ผู้บริหารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำ แผนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน	4.00	0.86	4	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาการเรียนการสอน	3.82	0.88	8	มาก
7. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการวัดผล ประเมินผล ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	3.95	0.86	5	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
8. ผู้บริหารกระตุ้นให้คณะครูนำผลการพัฒนาของผู้เรียนเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	4.14	0.74	1	มาก
รวม	3.97	0.65		มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารกระตุ้นให้คณะครูนำผลการพัฒนาของผู้เรียนเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร และการสอน ($\bar{X} = 4.14$) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล สามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้ ($\bar{X} = 4.06$) และผู้บริหารให้ความสำคัญของการนำเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.04$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการนิเทศการสอน โดยรวมและรายข้อ

ด้านการนิเทศการสอน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ผู้บริหารกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครูเห็นความสำคัญของการนิเทศ	4.08	0.79	6	มาก
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดเครื่องมือการนิเทศปฏิบัติหรือนิเทศ	4.10	0.83	4	มาก
3. ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.13	0.78	2	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการนิเทศการสอน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
4. ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำ คณาจารย์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	4.17	0.70	1	มาก
5. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณาจารย์ร่วมแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียน การสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง	4.07	0.76	7	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์หลังการนิเทศการสอน	4.09	0.74	5	มาก
7. ผู้บริหารกระตุ้นให้คณาจารย์นำผลการนิเทศ มาพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานวิชาการของตน	4.11	0.08	3	มาก
8. ผู้บริหารยกย่อง ชมเชย หรือ ให้รางวัลกับครู ที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่น	2.80	1.44	8	ปานกลาง
รวม	3.94	0.64		มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการนิเทศการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำคณาจารย์ในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน ($\bar{X} = 4.17$) ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ($\bar{X} = 4.04$) และผู้บริหารกระตุ้นให้คณาจารย์นำผลการนิเทศมาพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติ งานวิชาการของตน ($\bar{X} = 3.88$)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โดยรวม
และรายข้อ

ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และการประเมินผลผู้เรียน	4.11	0.77	1	มาก
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการวิเคราะห์ มาตรฐานแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อย ทางด้านการเรียนของผู้เรียน	3.98	0.83	7	มาก
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูสร้างเครื่องมือ วัดผลประเมินผลที่หลากหลาย	4.07	0.89	3	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูนำผลการทดสอบ มาใช้ในการประเมินความก้าวหน้าด้านการเรียน ของผู้เรียน โดยจัดสอนเสริมและซ่อมเสริม	4.00	0.84	6	มาก
5. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูตรวจสอบคุณภาพ ด้านการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	4.08	0.81	2	มาก
6. ผู้บริหารสนับสนุนให้คณะครูวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุง การเรียนการสอน	4.06	0.87	4	มาก
7. ผู้บริหารจัดดำเนินการให้คณะครูรายงาน ผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแก่ ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	4.03	0.81	5	มาก
รวม	4.05	0.65		มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และการประเมินผล ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.11$) ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูตรวจสอบคุณภาพด้านการเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.08$) และผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูสร้างเครื่องมือวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.07$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยรวม และรายข้อ

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมวางแผน เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม	3.90	0.83	7	มาก
2. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.10	0.82	4	มาก
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.18	1.53	8	มาก
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.07	0.87	5	มาก
5. ผู้บริหารสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและ ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน	4.01	0.89	4	มาก
6. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.13	0.80	1	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	n = 357			
	\bar{X}	S.D.	อันดับที่	ระดับ
7. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์	4.11	0.79	3	มาก
8. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การจัดแหล่งเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์	4.07	0.81	6	มาก
9. ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน	4.12	0.83	2	มาก
รวม	3.97	0.69		มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.13$) ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.12$) และผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.11$)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังตาราง 9 - 16

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t	p
	ประสบการณ์น้อย (n = 161)		ประสบการณ์มาก (n = 196)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การกำหนดพันธกิจ	3.99	0.64	3.94	0.63	0.815	0.416
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน	3.98	0.64	3.95	0.65	0.465	0.643
3. การนิเทศการสอน	3.96	0.60	3.94	0.63	0.308	0.758
4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.06	0.66	4.04	0.64	0.396	0.692
5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	3.97	0.69	3.95	0.69	0.238	0.812
รวม	3.99	0.60	3.96	0.60	0.473	0.636

*p ≤ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ					
ระหว่างกลุ่ม	22.339	2	11.170	31.901	0.000*
ภายในกลุ่ม	123.950	354	0.350	-	-
รวม	146.289	356	-	-	-
2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	6.893	2	3.446	8.448	0.000*
ภายในกลุ่ม	144.414	354	0.408	-	-
รวม	151.307	356	-	-	-
3. ด้านการนิเทศการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	19.148	2	9.574	29.197	0.003*
ภายในกลุ่ม	116.079	354	0.328	-	-
รวม	135.226	356	-	-	-
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียน					
ระหว่างกลุ่ม	4.859	2	2.430	5.889	0.003*
ภายในกลุ่ม	164.045	354	0.413	-	-
รวม	150.904	356	-	-	-
5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	17.944	2	8.972	20.763	0.000*
ภายในกลุ่ม	152.968	354	0.432	-	-
รวม	170.912	356	-	-	-
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	12.811	2	6.405	19.423	0.000*
ภายในกลุ่ม	116.742	354	0.300	-	-
รวม	129.552	356	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 10 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกเขตจังหวัด เมื่อพิจารณาโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายกลุ่ม บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวม

เขตจังหวัด	\bar{X}	ระยอง	จันทบุรี	ตราด
		4.25	3.69	3.86
ระยอง	4.25	-	0.56*	0.39*
จันทบุรี	3.69	-	-	0.17*
ตราด	3.86	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เขตจังหวัดระยอง เขตจังหวัดจันทบุรี และเขตจังหวัดตราด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดจันทบุรีและเขตจังหวัดตราด และเขตจังหวัดจันทบุรี มีบทบาทภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดตราด

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายกลุ่ม บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการกำหนดพันธกิจ

เขตจังหวัด	\bar{X}	ระยอง	จันทบุรี	ตราด
		4.13	3.85	3.86
ระยอง	4.13	-	0.28*	0.27
จันทบุรี	3.85	-	-	0.01
ตราด	3.86	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 12 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกเขตจังหวัด ด้านด้านการกำหนดพันธกิจ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง และเขตจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดจันทบุรี

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการบริหารหลักสูตร และการสอน

เขตจังหวัด	\bar{X}	ระยอง	จันทบุรี	ตราด
		4.22	3.74	3.78
ระยอง	4.22	-	0.48*	0.44
จันทบุรี	3.74	-	-	0.04
ตราด	3.78	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 13 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง และเขตจังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเขตจังหวัดระยอง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการนิเทศการสอน

เขตจังหวัด	\bar{X}	ระยอง	จันทบุรี	ตราด
		4.22	3.87	3.66
ระยอง	4.22	-	0.35	0.56*
จันทบุรี	3.87	-	-	0.21
ตราด	3.66	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 14 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการนิเทศการสอน พบว่า
ผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง และเขตจังหวัดตราดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยองมีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดตราด

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการกำกับติดตาม
ความก้าวหน้าของนักเรียน

เขตจังหวัด	\bar{X}	ระยอง	จันทบุรี	ตราด
		4.18	3.98	3.91
ระยอง	4.18	-	0.24	0.27*
จันทบุรี	3.98	-	-	0.07
ตราด	3.91	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 15 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง และเขตจังหวัดตราดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเขตจังหวัดระยองมีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดตราด

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

เขตจังหวัด	\bar{X}	ระยอง	จันทบุรี	ตราด
		4.36	4.34	4.02
ระยอง	4.36	-	0.02	0.34*
จันทบุรี	4.34	-	-	0.32*
ตราด	4.02	-	-	-

* $p \leq .05$

จากตาราง 16 แสดงว่า บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเขตจังหวัดระยอง เขตจังหวัดจันทบุรี และเขตจังหวัดตราดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจังหวัดระยอง และเขตจังหวัดจันทบุรี มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าเขตจังหวัดตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6,642 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้เขตจังหวัดเป็นชั้น ในการสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของบุญชม ศรีสะอาด (2554 : 83)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด และกำหนดวันรับคืนแบบสอบถาม
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัดของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษายาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน
4. วิเคราะห์ข้อมูล การศึกษายาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test)
5. วิเคราะห์ข้อมูลการศึกษายาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษายาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลของครูผู้สอนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 54.90 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 45.10 และครูผู้สอนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในเขตจังหวัดระยอง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 ปฏิบัติงานในเขตจังหวัดจันทบุรี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และเขตจังหวัดตราด จำนวน 84 คิดเป็นร้อยละ 23.50

2. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการสอน

3. การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด มีดังนี้

3.1 บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ดังต่อไปนี้

1. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาและมีคุณลักษณะที่สำคัญในด้านวิชาชีพ เพื่อดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก (ชร สุนทรายุทธ. 2551 : 325) ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องพัฒนาและปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นมีความสำคัญต่อบทบาทผู้บริหาร ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตจะต้องสร้างทั้งองค์การ และปรับปรุงระบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโครงสร้างสังคมใหม่และช่วยในการกำหนดทิศทางการเรียน และยิ่งไปกว่านั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองการศึกษาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการบริหาร (Murphy and Kevin. 1999 : 163) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ มีชัย (2554 : 95) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554 : 62) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารที่มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการมีการวางตัวและการแสดงออกถึงบทบาทความเป็นผู้นำของตนเองต่อครูในทุก ๆ ระดับอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีการบริหาร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ (สมุทพร ชำนาญ. 2556 : 225) ดังนั้น การศึกษาจะพัฒนาได้ต้องอาศัยผู้นำเป็นผู้สนับสนุน และเป็นผู้นำนวัตกรรมเข้ามาสู่สถานศึกษา และเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการและผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้นจะก่อให้เกิดภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพ การสอนของครูดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. 2553 : 187) สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ จันทพล (2559 : 60) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยจำแนกตามประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตติการ์ งามเอนก (2558 : 67) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารตามทัศนคติของครูกลุ่ม โรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเขตจังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่ใหญ่กว่าเขตจังหวัดจันทบุรี และตราด มีจำนวนประชากรมากกว่า รวมไปถึงเป็นแหล่งอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก ส่งผลให้ประชากรให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่าเขตจังหวัดจันทบุรีและตราดที่เป็น

สังคมเกษตรกรรม ทำให้ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชน องค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นำไปสู่การดำเนินงานด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 30) จึงส่งผลให้บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตจังหวัดระยอง สูงกว่าเขตจังหวัดจันทบุรีและตราด สอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนา เตียงงา (2556 : 105) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 อยู่ในระดับมาก จำแนกตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของภัสรา ชูเสน (2558 : 71) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประเภทขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการนิเทศการสอน โดยผู้บริหารยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัลกับครูที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรส่งเสริมและสนับสนุนด้านการกำหนดพันธกิจ โดยผู้บริหารประสานความร่วมมือระหว่างคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดพันธกิจด้านการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2555). **แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระยะ 5 ปี พ.ศ. 2555 - 2559.** กรุงเทพฯ : ตูลย์สตูดิโอกราฟฟิค.
- กฤตติการ์ งามเอนก. (2558). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามทัศนคติของครู กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉันท ชาติทอง. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์.
- จรัส อติวิทยากรณ์. (2554). **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2554). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- เจริญวิษณุ สัมพงษ์ธรรม. (2554). **การบริหารและประเมินโครงการ.** ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎีปฏิบัติทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ : แอล. ที. เพรส จำกัด.
- นภาดาว เกตุสุวรรณ. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพอเพียงกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นัยนา เตียงงา. (2556). **การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พัชราภรณ์ จันทร์พล. (2559). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ภารดี อนันต์นารี. (2557). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ศูนย์นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและผู้นำการศึกษา,” วารสารวิชาการ.
10 (4) : 4.
- ภัสรา ชูเสน. (2558). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครศรีธรรมราช : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.**
- รุ่งนภา นุตราวาศ. (2552). “หลักสูตรอิงมาตรฐาน การพัฒนาสู่คุณภาพ,” วารสารวิชาการ.
4 (4) : 57.
- รววิทย์ นิเทศศิลป์. (2551). **สื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้. ปทุมธานี : สกายบุ๊กส์.**
- วันเพ็ญ มีชัย. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2554). การบริหารจัดการและบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ.
กรุงเทพฯ : ฟอรั่ม.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
ตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพฯ : เอส พี เอ็น.**
- สถาพร ปิ่นเจริญ. (2556). **ภาวะผู้นำกับการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักส์.**
- สันติ บุญภิรมย์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- สมุทรา ชำนาญ. (2556). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ราชบัณฑิตยสถาน :
พี.เอส.การพิมพ์**
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (2558). **ข้อมูลสารสนเทศ จำนวนครู และนักเรียน
ปีการศึกษา 2558. จันทบุรี : สำนักงานฯ.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : อูษาการพิมพ์.**
- _____. (2553). **คู่มือปฏิบัติราชการครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรกรแห่งประเทศไทย
จำกัด.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขฉบับเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.

กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). หลักเกณฑ์วิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). สารสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). หลักการทฤษฎี และนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุพชาติ ชุ่มชื่น. (2554). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2549). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2554). ภาวะผู้นำในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ

ในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5 - 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

แสงจันทร์ แสงกล้า. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น

ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อภิรดี ศรีสุวรรณ. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าสองยาง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อำนาจ ชนะวงศ์. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Cavazos, J.M. (1999). **The Instructional Leadership of High School Principals in Successful Hispanim Majority High School.** Austin : The University of Texas at Austin.

Glickman, C.D. (2004). **Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach.** 6 th ed. Boston : Allyn and Bacon.

- Hallinger, P. and Marphy, J. (1985). "Assessing the Instructional Management Behaviors of Principals," **The Elementary School Journal**. 86 (2) : 221 - 224.
- Hoy, W.K. and Wayne, C.G. (2003). **Education Administration Theory, Research and Practice**. New York : McGraw-hill.
- Ivancevich, J. M., Konopaske, R. and Mattason, M.T. (2008). **Organizational Behavior and Management**. Boston : McGraw-hill.
- Kaiser, S.M. (2000). "Mapping the Learning Organzaton : Exploring a Model of Learning Organzaton," **Ph.D. Dissertation**. U.S.A : Louisiana State University .
- Knezevich, S.J. (1984). **Administration of Public Education**. New York : Harper and Row.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," **Education and Psychological Measurement**. 30 (3) : 607 - 610.
- Krug, S. (1992). **Educational Administration Quarterly**. New York : Free Press.
- McEwan, E. K. (1998). **Seven Steps to Effective Instructional Leadership**. California : Corwin Perss.
- Murphy, K. J. and Kevin, O. (1999). **Handbook of Labor Economics**. Amsterdam : North-holland Constructivist Perspective.
- Northouse, P.G. (2013). **Leadership : Theory and Practice**. London : Western Michigan University.
- Owens, R.G. (2004). **Orgnizational Behavior in Education**. Boston : Pearson.
- Trusty, F.M. (1986). **Administrator/ Supervisor Career Ladder Orientation Manual**. Tennessee : Tennessee Department of Education.
- Yamada, A. (2000). "Elementary School Perception of Responsibilities and Competencies for Intructional Leadership," **Ed.D. Dissertation**. California : University of the Pacific Stockton.
- Yukl, G.A. (1998). **Leadership in Organizations**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.ครรชิต วรรณชา ผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. นายนพรัตน์ รุ่งโรจน์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลวัดคลองใหญ่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
3. นายณัฐ วรรณบุตร ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านมณฑล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
4. นางสาวนันทวัน สิมะเต็๋ โรงเรียนบ้านคลองจาก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
5. นางสาวสุนันทา เขียวประแดง โรงเรียนบ้านคลองจาก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๕๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุมนา ศรีกงพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษามหาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๕๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดคลองใหญ่
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุมนา ศรีกงพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมณฑล
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุมนา ศรีกังพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรียมาศ สุขกลี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๕๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองจาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุมนา ศรีกษพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกสิ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าบุคลากรในหน่วยงานของท่าน คือ นางสาวนันทวัน สิมะเตือ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญบุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๕๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน นางสาวสุนันทา เขียวประแดง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสุนันทา ศรีกงพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/๐๖๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยนางสาวสุมนา ศรีกงพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ สุขกลี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวสุมนา ศรีกงพาน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาของท่าน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๖๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยนางสาวสุมนา ศรีกงพาน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริย์มาศ สุขกลี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกสถานศึกษาของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูผู้สอนของท่าน

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวสุมนา ศรีกงพาน เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเขตจังหวัด

2. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับสอบถามครูผู้สอน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่กระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด และนำไปใช้เฉพาะการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม

นางสาวสุมนา ศรีกงพาน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปี

2. เขตจังหวัด

() ระยอง

() จันทบุรี

() ตราด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โปรดอ่านรายละเอียด
เกี่ยวกับข้อความ ต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า ท่านมีความคิดเห็นต่อบทบาทภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยองจันทบุรี และตราด
ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ให้ตรงกับระดับการปฏิบัติงาน
ตามบทบาทหน้าที่ตามคะแนนซึ่งมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมาก
3 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อย
1 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ พันธกิจ เพื่อพัฒนาวิชาการ		✓			

จากตัวอย่างข้อ 0 แสดงว่า ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจ เพื่อพัฒนา
วิชาการ มีระดับบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
การกำหนดพันธกิจ						
1.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดพันธกิจ เพื่อพัฒนาวิชาการ					
2.	ผู้บริหารได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจ เพื่อพัฒนาองค์กร					
3.	ผู้บริหารได้ประสานความร่วมมือระหว่างคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดพันธกิจด้านการสอน					
4.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดพันธกิจ					
5.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของทุก ๆ ฝ่าย					
6.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดกรอบขอบเขตของงานวิชาการ					
7.	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ใ้บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินงานตามแผนงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย					
8.	ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินงานและนำผลการประเมิน ไปกำหนดแนวทางพัฒนา					
การบริหารหลักสูตรและการสอน						
9.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอน สามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้					
10.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล สามารถให้คำแนะนำแก่คณะครูได้					

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		5	4	3	2	1
11.	ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับ คณะครูได้					
12.	ผู้บริหารให้ความสำคัญของการนำเทคนิค การสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน					
13.	ผู้บริหารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผน การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน					
14.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนา การเรียนการสอน					
15.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น					
16.	ผู้บริหารกระตุ้นให้คณะครูนำผลการพัฒนา ของผู้เรียนเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและ การสอน					
การนิเทศการสอน						
17.	ผู้บริหารกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครู เห็นความสำคัญของการนิเทศ					
18.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการ วางแผน การกำหนดเครื่องมือการนิเทศ ปฏิทิน ปฏิบัติการนิเทศ					
19.	ผู้บริหาร ได้มีการบันทึกการนิเทศเพื่อประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
20.	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำคณะครู ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
21.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง					
22.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หลังการนิเทศการสอน					
23.	ผู้บริหารกระตุ้นให้คณะครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานวิชาการของตน					
24.	ผู้บริหารยกย่อง ชมเชย หรือ ให้รางวัลกับครูที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่น					
การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน						
25.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลผู้เรียน					
26.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการวิเคราะห์มาตรฐานแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อย ทางด้านการเรียนของผู้เรียน					
27.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย					
28.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูนำผลการทดสอบมาใช้ในการประเมินความก้าวหน้าด้านการเรียนของผู้เรียน โดยจัดสอนเสริมและซ่อมเสริม					
29.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูตรวจสอบคุณภาพด้านการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
30.	ผู้บริหารสนับสนุนให้คณะครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน					

บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		ระดับ				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
31.	ผู้บริหารจัดดำเนินการให้คณะครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแก่ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน					
การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน						
32.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม					
33.	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
34.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
35.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
36.	ผู้บริหารสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน					
37.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
38.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์					
39.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การจัดแหล่งเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์					
40.	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน					

ภาคผนวก ง
คำดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 17 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ข้อที่	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
การกำหนดพันธกิจ									
1.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การกำหนดพันธกิจ เพื่อพัฒนาวิชาการ	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ พันธกิจ เพื่อพัฒนาองค์กร	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารได้ประสานความร่วมมือระหว่าง คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดพันธกิจด้านการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารเปิด โอกาสให้คณะครู คณะกรรม การสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เพื่อให้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดพันธกิจ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดทำแผนงานวิชา การที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ ของทุก ๆ ฝ่าย	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
6.	ผู้บริหารเป็นผู้นำในการกำหนดกรอบ ขอบเขตของงานวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ให้นุเคราะห์ทุกฝ่าย ดำเนินงานตามแผนงานวิชาการให้บรรลุ เป้าหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
8.	ผู้บริหารประเมินผลการดำเนินงานและนำ ผลการประเมินไปกำหนดแนวทางพัฒนา	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
การบริหารหลักสูตรและการสอน									
9.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน สามารถให้คำแนะนำแก่ คณะครูได้	+1	+1	0	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
10.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การวัดผลประเมินผล สามารถให้คำแนะนำ แก่คณะครูได้	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
11.	ผู้บริหารประชุมชี้แจงให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับ คณะครูได้	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
12.	ผู้บริหารให้ความสำคัญของการนำเทคนิค การสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัด การเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
13.	ผู้บริหารให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำ แผนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
14.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนา การเรียนการสอน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
15.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
16.	ผู้บริหารกระตุ้นให้คณะครูนำผลการพัฒนา ของผู้เรียนเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร และการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

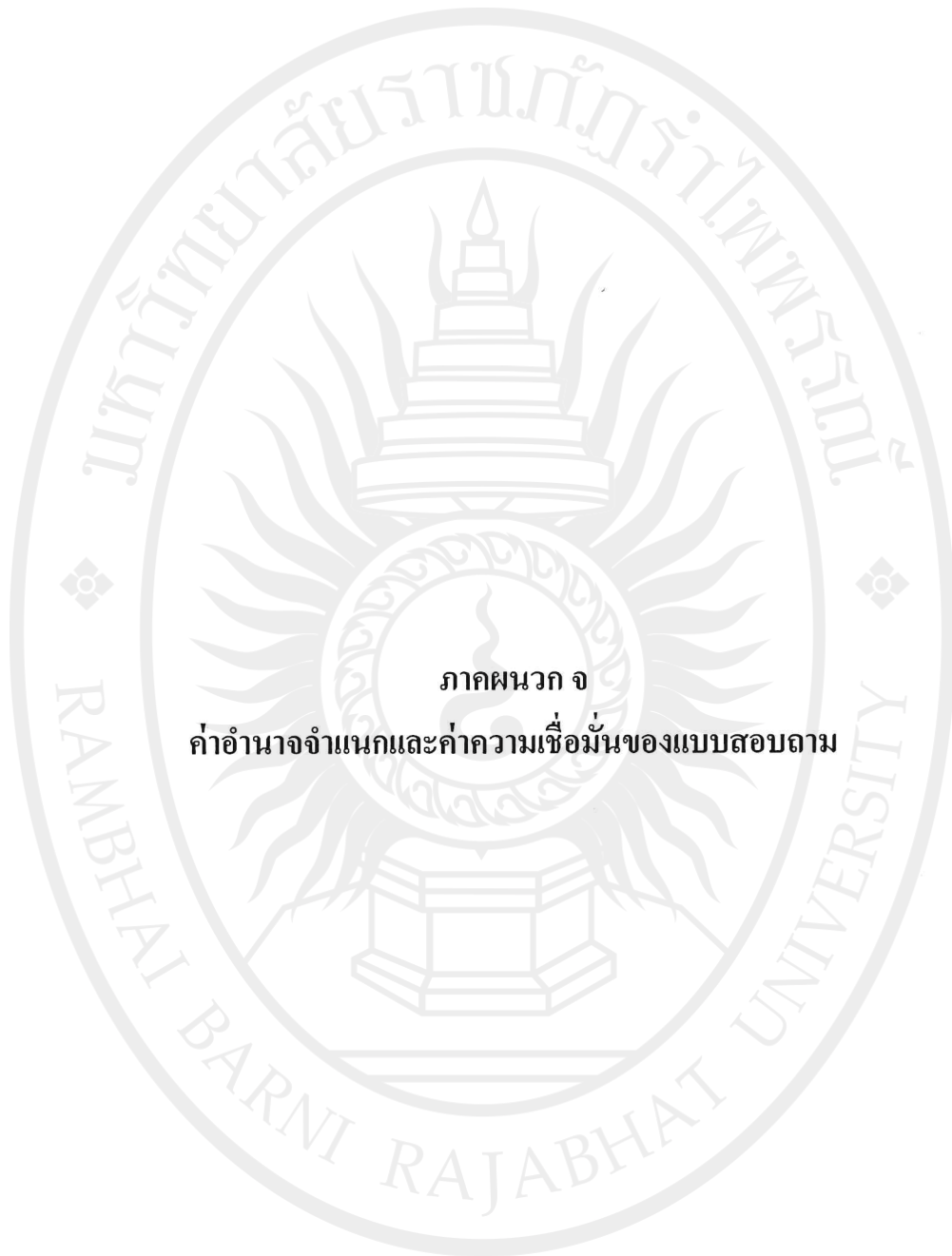
ข้อที่	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
การนิเทศการสอน									
17.	ผู้บริหารกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ คณะครูเห็นความสำคัญของการนิเทศ	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
18.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วม ในการวางแผน การกำหนดเครื่องมือ การนิเทศ ปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
19.	ผู้บริหารได้มีการบันทึกการนิเทศเพื่อ ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
20.	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำ คณะครูในการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
21.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูร่วมแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังเกตการจัด การเรียนการสอนเพื่อเป็นข้อมูล ในการพัฒนาตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
22.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์หลังการนิเทศการสอน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
23.	ผู้บริหารกระตุ้นให้คณะครูนำผลการนิเทศ มาพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานวิชาการ ของตน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
24.	ผู้บริหารยกย่อง ชมเชย หรือ ให้รางวัลกับครู ที่มีการจัดการเรียนการสอนดีเด่น	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน									
25.	ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัด และการประเมินผลผู้เรียน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
26.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูมีการวิเคราะห์ มาตรฐานแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อย ทางด้านการเรียนของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
27.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูสร้างเครื่องมือ วัดผลประเมินผลที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
28.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูนำผลการ ทดสอบมาใช้ในการประเมินความก้าวหน้า ด้านการเรียนของผู้เรียน โดยจัดสอนเสริม และซ่อมเสริม	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
29.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูตรวจสอบคุณ ภาพด้านการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
30.	ผู้บริหารสนับสนุนให้คณะครูวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อนำมาปรับปรุง การเรียนการสอน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
31.	ผู้บริหารจัดดำเนินการให้คณะครูรายงานผล การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนแก่ ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน									
32.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมวางแผน เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	บทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3	4	5			
33.	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มี ความปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
34.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
35.	ผู้บริหารส่งเสริมให้คณะครูจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์ การเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
36.	ผู้บริหารสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและ ทรัพยากรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
37.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
38.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรม ทางวิชาการ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์	+1	0	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
39.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน การจัดแหล่ง เรียนรู้ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และ ประสบการณ์	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
40.	ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก จ
คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1) การกำหนดพันธกิจ		8.	0.79
1.	0.50	4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	
2.	0.22	1.	0.69
3.	0.57	2.	0.54
4.	0.72	3.	0.77
5.	0.71	4.	0.62
6.	0.57	5.	0.82
7.	0.63	6.	0.62
8.	0.70	7.	0.75
2) การบริหารหลักสูตรและการสอน		5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	
1.	0.67	1.	0.67
2.	0.77	2.	0.76
3.	0.58	3.	0.57
4.	0.70	4.	0.70
5.	0.52	5.	0.52
6.	0.72	6.	0.72
7.	0.64	7.	0.30
8.	0.74	8.	0.60
3) การนิเทศการสอน		9.	0.48
1.	0.54		
2.	0.82		
3.	0.83		
4.	0.73		
5.	0.82		
6.	0.86		
7.	0.85		

ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ระหว่าง 0.22 - 0.86

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เท่ากับ 0.97

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวสุมนา ศรีกงพาน
วัน เดือน ปีเกิด	4 เมษายน 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 413/65 หมู่ 3 ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสุวรรณจิตตาราม อำเภอเมือง จังหวัดตราด 23000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จังหวัดตราด
พ.ศ. 2551	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตราษตระการคุณ จังหวัดตราด
พ.ศ. 2556	ครุศาสตรบัณฑิต ค.บ. (สาขาการศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2560	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี